

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تفسیر ترتیبی قرآن کریم (۲)

سرفصل جلسات

استاد

حجت الاسلام و المسلمین رضا محمدی

تنظیم:

آموزش‌های آزاد مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

فروردین ۱۳۹۵

فهرست

۳.....	معرفی درس تفسیر ترتیبی (۲).....
۴.....	جلسه اول.....
۴.....	سوره مبارک اِسرائ.....
۴.....	معراج (۱).....
۵.....	جلسه دوم.....
۵.....	سوره مبارک اِسرائ.....
۵.....	معراج (۲).....
۶.....	جلسه سوم.....
۶.....	تفسیر آیات ۲ الی ۸ سوره مبارک اِسرائ.....
۷.....	جلسه چهارم.....
۷.....	تفسیر آیات ۹ الی ۱۲ سوره مبارک اِسرائ.....
۸.....	جلسه پنجم.....
۸.....	تفسیر آیات ۱۳ الی ۱۵ سوره مبارک اِسرائ.....
۹.....	جلسه ششم.....
۹.....	تفسیر آیات ۱۶ الی ۲۱ سوره مبارک اِسرائ.....
۱۰.....	جلسه هفتم.....
۱۰.....	تفسیر آیات ۲۲ تا ۲۷ سوره مبارک اِسرائ.....
۱۱.....	جلسه هشتم.....
۱۱.....	تفسیر آیات ۲۶ الی ۳۵ سوره مبارک اِسرائ.....
۱۲.....	جلسه نهم.....
۱۲.....	تفسیر آیات ۳۱ الی ۳۹ سوره مبارک اِسرائ.....
۱۳.....	جلسه دهم.....
۱۳.....	تفسیر آیات ۴۰ الی ۴۵ سوره مبارک اِسرائ.....
۱۴.....	جلسه یازدهم.....
۱۴.....	تفسیر آیات ۴۵ الی ۴۷ سوره مبارک اِسرائ.....
۱۵.....	جلسه دوازدهم.....
۱۵.....	تفسیر آیات ۴۷ الی ۵۱ سوره مبارک اِسرائ.....
۱۶.....	جلسه سیزدهم.....
۱۶.....	تفسیر آیات ۵۲ الی ۵۵ سوره مبارک اِسرائ.....
۱۷.....	جلسه چهاردهم.....
۱۷.....	تفسیر آیات انتهایی سوره مبارک اِسرائ (۱).....
۱۸.....	جلسه پانزدهم.....
۱۸.....	تفسیر آیات انتهایی سوره مبارک اِسرائ (۲).....
۱۹.....	جلسه شانزدهم.....
۱۹.....	تفسیر آیات انتهایی سوره مبارک اِسرائ (۳).....

معرفی درس تفسیر ترتیبی قرآن کریم (۲)

تفسیر ترتیبی، یکی از شیوه‌های مهم تفسیر قرآن کریم در میان مفسران است. هدف از ارائه این درس، آشنا شدن دانشجویان با این شیوه است که در طی آن، مفردات و نکات تفسیری قسمت بیشتری از آیات سوره مبارک «إسراء» بر اساس "تفسیر المیزان" مرحوم علامه طباطبایی و با توجه به روش تفسیر روایی و تفسیر قرآن به قرآن مورد مطالعه قرار می‌گیرد.

جلسه اول

سوره مبارک اسراء

معراج (۱)

اهداف درس

آشنایی با:

- ✓ کلیاتی درباره سوره مبارک اسراء؛
- ✓ محتوای کلی این سوره.

اهداف درس

نگاهی به سوره مبارک اسراء

فضیلت سوره اسراء

نامهای سوره اسراء

محتوای کلی سوره اسراء

➤ آیه اول

مفردات

نکات

تفسیر

معراج پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

معراج از نگاه روایات

برخی منابع تفسیری درباره معراج

جلسه دوم
سوره مبارک اسراء
معراج (۲)

اهداف درس

آشنایی با:

✓ پیشینه معراج؛

✓ کیفیت معراج پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)؛

رخدادهای سیر آسمانی و زمینی معراج رسول گرامی اسلام.

اهداف درس

پیشینه معراج

کیفیت معراج

الف) نکاتی در مشاهدات پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) و احادیث مطرح شده

ب) واقعه معراج

۱. سفر زمینی

۲. سفر به آسمان دنیا

۳. مشاهداتی از تجسم اعمال

۴. آسمان دوم و سوم

۵. ادامه سفر

ج) جسمانی بودن معراج پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

نتیجه گیری کلی از روایات معراج

جلسه سوم

تفسیر آیات ۲ الی ۸ سورة مبارک اِسرائ

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری موجود در آیات ۲ تا ۸ سورة مبارک اِسرائ

اهداف درس

➤ آیات ۲ تا ۸ سورة مبارک اِسرائ

مفردات

نکات تفسیری

نکته اول: منظور از کتاب

نکته دوم: اثبات توحید با تغییر سیاق آیات

نکته سوم: نوح و ذریه او

نکته چهارم: اعلام دو فساد بنی اسرائیل در شریعت موسی

نکته پنجم: ماجرا و سرانجام دو فساد بنی اسرائیل

سؤال مهم

نکته ششم: کاربرد کلمه عباد در مفاهیمی متضاد

نکته هفتم: بیان یک سنت ثابت الهی

دو فساد بنی اسرائیل و روایات اسلامی

جلسه چهارم

تفسیر آیات ۹ الی ۱۲ سورۃ مبارکِ اِسرائ

هدف درس

آشنایی با:

✓ آشنایی با مفردات و نکات تفسیری آیات نهم تا دوازدهم سورۃ مبارکِ اِسرائ

اهداف درس

➤ آیات ۹ تا ۱۲ سورۃ مبارکِ اِسرائ

مفردات

نکات تفسیری

نکته اول: قرآن و رسالت آن

نکته دوم: قرآن، استوارترین شریعت

نکته سوم: موضع مردمی در قبال هدایت‌گری قرآن

نکته چهارم: انسان موجودی شتابزده

نکته پنجم: گردش شب و روز

جلسه پنجم

تفسیر آیات ۱۳ الی ۱۵ سورۀ مبارکِ اِسرائ

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات ۱۳ تا ۱۵ سورۀ مبارکِ اِسرائ

اهداف درس

➤ آیات ۱۳ تا ۱۵ سورۀ مبارکِ اِسرائ

مفردات

نکات تفسیری

نکتهٔ اول: مقصود از طائر

یک تذکر اخلاقی

نکتهٔ دوم: اعمال انسان همراه همیشگی او

نکتهٔ سوم: اعمال انسان کتابی گشوده شده در برابر دیدگانش

نکتهٔ چهارم: بیان چهار موضوع اساسی

نکتهٔ پنجم: توقف عذاب الهی بر بعثت پیامبران

پرسش و پژوهش

جلسه ششم

تفسیر آیات ۱۶ الی ۲۱ سوره مبارک اسراء

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات شانزدهم تا بیست و یکم سوره مبارک اسراء.

اهداف درس

➤ آیات ۱۶ تا ۲۱ سوره مبارک اسراء

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیه شانزدهم

نکته اول: اراده خداوند بر اساس عملکرد اقوام

نکته دوم: فسق نتیجه ناپروردگی و هلاکت نتیجه فسق

نکته سوم: حرکت مترفین، بر اساس قانونی طبیعی

نکته چهارم: هلاکت جامعه بر اساس سنتی الهی

➤ آیه هفدهم

نکته اول: بیان مصادیق سنت هلاکت و نابودی

نکته دوم: جریان سنن الهی از زمان نوح نبی

➤ آیه هجدهم

نکته اول: دنیاطلبان و بهره‌مندی‌های آنان

نکته دوم: ارتباط میان دنیاطلبی و عذاب

➤ آیه نوزدهم

سه گام اساسی در رسیدن به سعادت جاودانه

➤ آیه بیستم

آخرت طلبان و بهره‌مندی از دنیا

➤ آیه بیست و یکم

نکته اول: برتری‌های دنیوی و اخروی

نکته دوم: رفع شبهه تعارض و تضاد بین دنیا و آخرت

جلسه هفتم

تفسیر آیات ۲۲ تا ۲۷ سوره مبارک اسراء

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات بیست و دوم تا بیست و هفتم سوره مبارک اسراء.

اهداف درس

آیات ۲۲ تا ۲۷ سوره مبارک اسراء

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیه بیست و دوم

نکته اول: توحید، سرسلسله تمام مباحث اعتقادی

نکته دوم: شرک، ناتوانی و درماندگی

➤ آیات بیست و سوم و بیست و چهارم

نکته اول: احسان به والدین، پس از پرستش خدا

نکته دوم: امر تکوینی خداوند بر پرستش و احسان

نکته سوم: چگونگی برخورد با پدر و مادر

معنای اُف

احترام و نیکی به پدر و مادر

➤ آیات بیست و ششم و بیست و هفتم

نکته اول: صاحبان حق

نکته دوم: اسراف کاران، برادران شیاطین

جلسه هشتم

تفسیر آیات ۲۶ الی ۳۵ سورۃ مبارکِ اِسرائ

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات بیست و ششم تا سی و پنجم سورۃ مبارکِ اِسرائ

اهداف درس

ادامه نکات تفسیری آیات ۲۶ تا ۳۰ سورۃ مبارکِ اِسرائ

نکته سوم: مخاطب و مراد آیات

نکته چهارم: اعراض به امید رحمت

نکته پنجم: اعتدال در انفاق

نکته ششم: نقش انسان در طول اراده خداوند

نکته هفتم: منظور از ذی القربی

➤ آیات ۳۱ تا ۳۵ سورۃ مبارکِ اِسرائ

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیه سی و یکم

نکته اول: حکم تحریم کشتن فرزندان

نکته دوم: منظور حقیقی از قتل نفس

➤ آیه سی و دوم

نکته اول: نزدیک نشدن به زنا

نکته دوم: زنا، عملی زشت و ویرانگر

جلسه نهم

تفسیر آیات ۳۱ الی ۳۹ سورۀ مبارکِ اِسرائ

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات سی و یکم تا سی و نهم سورۀ مبارکِ اِسرائ

اهداف درس

ادامۀ نکات تفسیری آیات ۳۱ تا ۳۵ سورۀ مبارکِ اِسرائ

➤ آیه سی و سوم

نکتۀ اول: حرمت قتل نفس

نکتۀ دوم: حق قصاص برای ولی مقتول

➤ آیه سی و چهارم

نکتۀ اول: نزدیک نشدن به مال یتیم

نکتۀ دوم: جواز تصرف در مال یتیم به شرط تبدیل نمودن به احسن

نکتۀ سوم: وفای به عهد

➤ آیه سی و پنجم

نهی از کم فروشی

آیات ۳۶ تا ۳۹ سورۀ مبارکِ اِسرائ

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیه سی و ششم

نکتۀ اول: نقش علم و آگاهی در تبعیت و پیروی

نکتۀ دوم: مسئول بودن ابزارهای ادارکی انسان

➤ آیه سی و هفتم

سرکشی و غرور تا چه حد!

➤ آیه سی و هشتم

➤ آیه سی و نهم

نکتۀ اول: بیان حکمت‌ها و اشاره به اصل توحید

نکتۀ دوم: سرانجام شرک، رنج حقارت و ملامت

جلسه دهم

تفسیر آیات ۴۰ الی ۴۵ سورۃ مبارک اِسرائ

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات چهل تا چهل و پنجم سورۃ مبارک اِسرائ

اهداف درس

آیات ۴۰ تا ۴۵ سورۃ مبارک اِسرائ

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیه چهل و یکم

نکته اول: تقسیم بندی موهوم مشرکان

➤ آیه چهل و یکم

نکته اول: تصریف، رویکردی تربیتی در قرآن

نکته دوم: بیان حق، نفرتی در دل کفار

➤ آیه چهل و دوم

باورهای پوچ مشرکان در انتخاب خدایان

پرسش و پژوهش

➤ آیه چهل و سوم

نهایت پاکی و برتری خداوند از پندارهای شرک آلود

➤ آیه چهل و چهارم

پرسش و پژوهش

نکته اول: تسبیح در آسمان ها و زمین

نکته دوم: تسبیح همگانی موجودات

نکته سوم: امکان درک تسبیح موجودات

نکته چهارم: نهایت بردباری و بخشنده گی خداوند

جلسه یازدهم

تفسیر آیات ۴۵ الی ۴۷ سوره مبارک اسراء

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات سوره ۴۵ تا ۴۷ سوره مبارک اسراء

اهداف درس

➤ آیات ۴۵ تا ۴۷ سوره مبارک اسراء

مفردات

نکات تفسیری

نکته اول: مفهوم حجاب مستور

نکته دوم: کفر به معاد، کفر به همه اصول دین

نکته سوم: نظرات گوناگون بر حجاب مستور

➤ آیه چهل و ششم

نکته اول: حجابها، مانعی بر دستیابی به هدایت پروردگار

یک نکته کلامی مهم

نکته دوم: علت تنفر مشرکان، نسبت به مسئله توحید

توحید، محور وحدت مسلمانان، عامل گریز کافران

➤ آیه چهل و هفتم

نکته اول: گوش کردن به منظور انکار

جلسه دوازدهم

تفسیر آیات ۴۷ الی ۵۱ سوره مبارک اسراء

اهداف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات چهل و هفتم تا پنجاه و یکم سوره مبارک اسراء.

اهداف درس

ادامه نکات تفسیری آیه چهل و هفتم

نکته دوم: نجوی دلیلی بر سرّی بودن حرکت‌های مشرکان

نکته سوم: مراد از رَجُلًا مَّسْحُورًا

➤ آیات ۴۸ تا ۵۱ سوره مبارک اسراء

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیه چهل و هشتم

مثل‌های مشرکان سببی بر گمراهی آنان

➤ آیه چهل و نهم

نکته اول: انکار معاد در پی انکار حقایق قرآنی

نکته دوم: پاسخی بر استبعاد و یا برهان مشرکان

➤ آیه پنجاهام و پنجاه و یکم

نکته اول: شرحی بر پاسخ‌های قرآنی، در پرسش‌های منکران معاد

نکته دوم: روش قرآن در اثبات معاد و نفی استبعاد منکرین

نکته سوم: نزدیک بودن قیامت

جلسه سیزدهم

تفسیر آیات ۵۲ الی ۵۵ سوره مبارک اسراء

هدف درس

آشنایی با:

✓ نکات تفسیری آیات پنجاه و دوم تا پنجاه و پنجم سوره مبارک اسراء

اهداف درس

➤ آیات ۵۲ تا ۵۵ سوره مبارک اسراء

نکات تفسیری

➤ آیه پنجاه و دوم

نکته اول: اجابتی از سرتعظیم!

نکته دوم: یقین به نزدیکی قیامت!

➤ آیه پنجاه و سوم

نکته اول: قول نیکو، یک فرمان راهبردی و فراگیر

نکته دوم: گفتار ناشایست، سبب اختلاف افکنی شیطان

➤ آیه پنجاه و چهارم و پنجاه و پنجم

نکته اول: پروردگار، تنها وکیل و داور مطلق

نکته دوم: مشیت الهی بر اساس حکمت، نه آرزو پردازی

نکته سوم: عجیب نبودن برتری پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله)

نکته چهارم: برتری‌ها، بر پایه فضیلت و لیاقت

خلاصه‌ای از این چند آیه

نکته‌ای در شأن نزول این آیات

جلسه چهاردهم

تفسیر آیات انتهایی سوره مبارک اِسرائ (۱)

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات هفتاد تا هفتاد و دوم و آیه هفتاد و هشتم سوره مبارک اِسرائ

اهداف درس

➤ آیات ۷۰ تا ۷۷ سوره مبارک اِسرائ

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیه هفتادم

نکته اول: کرامت انسان، بر مبنای جهان بینی دینی

نکته دوم: روش های کرامت بخشیدن و شناختی بر برتری انسان کامل

➤ آیه هفتاد و یکم

فراخوانی هر فرد با پیشوای خویش

➤ آیه هفتاد و دوم

گمراهان، کور در دنیا، کورتر در آخرت

➤ آیه هفتاد و هشتم

نکته اول: بیان اوقات نمازهای پنج گانه

جلسه پانزدهم

تفسیر آیات انتهایی سوره مبارک اسراء (۲)

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات پایانی سوره مبارک اسراء

اهداف درس

ادامه نکات آیه هفتاد و هشتم

نکته دوم: مراد از «قُرْآنَ الْفَجْرِ»

➤ آیات ۷۹ تا ۸۲ سوره مبارک اسراء

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیه هفتاد و نهم

نکته اول: نماز شب، فريضة‌ای ویژه

نکته دوم: اهمیت نماز شب

نکته سوم: مراد از «مقام محمود»

➤ آیات هشتادم و هشتاد و یکم

نکته اول: ورود و خروجی صادقانه

نکته دوم: مسیر هموار پیروزی

نکته سوم: مصادیق بارز این آیه

➤ آیه هشتاد و دوم

نکته اول: مراد از «مِنْ» در عبارت «وَتَنْزِيلُ مِنَ الْقُرْآنِ»

نکته دوم: تفاوت میان «شفاء» و «رحمت»

نکته سوم: قرآن، خسارتی افزون برای ظالمان

نکته چهارم: گستره شفابخشی قرآن

جلسه شانزدهم

تفسیر آیات انتهایی سوره مبارک اسراء (۳)

هدف درس

آشنایی با:

✓ مفردات و نکات تفسیری آیات پایانی سوره مبارک اسراء.

اهداف درس

➤ آیه هشتاد و پنجم

نکات تفسیری

نکته اول: معانی روح در قرآن

نکته دوم: مفهوم امر و حقیقت روح

➤ آیات ۸۸ تا ۹۳ سوره مبارک اسراء

مفردات

نکات تفسیری

➤ آیات هشتاد و هشتم و هشتاد و نهم

نکته اول: تحدی قرآن و فراگیری در مبارز طلبی

نکته دوم: تحدی قرآن در تمام ابعاد

نکته سوم: تحدی و روش های مبارز طلبی

شان نزول آیات نود تا نود و سوم

نکته اول: سودمند نبودن معجزات برای مشرکان

نکته دوم: درخواست های غیرمعقول و نشدنی مشرکان

➤ آیات ۱۰۵ تا ۱۱۰ سوره مبارک اسراء

نکات تفسیری

آیه صد و پنجم

حق محوری قرآن

➤ آیه صد و ششم

حرکت گام به گام و تدریجی در تعلیم و تربیت

➤ آیه صد و هفتم

نکته اول: رابطه بین علم و ایمان

نکته دوم: مراد از صاحبان علم